

Fakta & begrepp:

14 ideologier

Vad är en ideologi?

En ideologi är en idé om hur samhället borde vara. Det finns kanske framför allt två anledningar till att människor har olika ideologier.

Ond?
God?
Formbar?

Olika människosyn

Den som tror att människor kan ta ansvar för sig själva och andra vill antagligen ha ett samhälle där människor får stor personlig frihet. Den som tror att människor behöver kontrolleras för att inte skada sig själva och andra förespråkar istället ett samhälle där individen inte kan bestämma lika mycket.

Follow the money!

Olika intressen

Beroende på vilka vi är förespråkar vi olika förändringar av samhället för att vi ska få mer makt och pengar och ett bättre liv.

Fyra ekonomiska ideologier

Låg skatt

Nyliberalism

Nyliberaler vill ha en marknadsekonomi med låga skatter och en väldigt liten stat. Vård och skola ska betalas av människor själva. Om alla människor ges friheten att starta företag och tjäna pengar på en fri marknad, utan att staten eller fackföreningar försöker styra ekonomin, så kommer alla att bli rikare.

Stöd till utsatta

Socialliberalism

Socialliberaler håller med nyliberaler om att en fri marknad är bra, men de tycker också att vi måste hjälpas åt att ta hand om de som har det sämst. Staten ska ta in vissa skatter för att kunna ge medborgarna gratis eller billig sjukvård, skola och omsorg.

Jämlikhet

Socialism

Socialister förespråkar mer gemensamt ägande via staten. Höga skatter på höga löner ska användas för att jämna ut skillnader i inkomst och ge gratis skola, vård och omsorg. Socialister menar att jämlikhet ger rättvisa chanser till alla och minskar risken för ekonomiska kriser.

Revolution

Kommunism

Kommunism kan betyda två saker. Auktoritär kommunism (eller auktoritär socialism) innebär att en grupp ska ta makten i ett land och genom diktatur genomföra socialism. Frihetlig kommunism är istället ett samhälle där det varken finns en stat eller privata företag som tvingar människor att arbeta eller lyda, och där vi istället samarbetar frivilligt för att skapa det vi behöver. Denna dubbla betydelse skapar ofta förvirring.

Tio kulturella ideologier

Bevara

Konservatism

Konservatismen har fått sitt namn från ordet konservera - att bevara. Konservativa menar att traditioner vuxit fram för att de fungerar och vill att samhället ska förändras långsamt för att garantera stabilitet. Individer har ingen rätt att utmana eller ignorera samhällets normer och seder.

Frihet

Anarkism

Anarkism betyder ”utan härskare”. Anarkismen är alltså en frihetlig ideologi som bygger på tanken att alla individer ska ha så stor frihet som möjligt. Traditioner och normer anses förtrycka människorna och att utmana dem leder till att samhället utvecklas. Ekonomiskt är anarkister oftast demokratiska socialister eller frihetliga kommunister.

Jämställdhet

Feminism

Feminister ser skillnaderna mellan män och kvinnor som orättvisa och vill ge samma möjligheter till alla oavsett kön.

Religiösa ledare

Religiös fundamentalistisk politik

Religiösa politiska inriktningar som islamism och kristen politisk fundamentalism bygger på tanken att samhället bör organiseras efter de religiösa idéerna. Hur mycket som ska styras av religionen varierar mellan olika grupper.

Rasbiologi

Rasism

Rasism är åsikten att människor kan delas in i raser som är olika mycket värda. En variant av rasism är idén att det finns stora kulturella eller biologiska skillnader mellan olika världsdelar och att det är negativt att dessa blandas, även om de är lika mycket värda.

Starka ledare

Fascism

Fascism är idén att en diktator ska styra samhället. Genom fullständig enighet bakom ledaren ska samhället bli starkt. Alla som ifrågasätter anses vara statens fiender och riskerar hamna i fängelse eller att avrättas.

Antisemitism

Nazism

Nazism är en extremt rasistisk och konservativ form av fascism. I nazityskland avrättades alla som ansågs vara av fel ras, hade fel ideologi, fysiska eller mentala handikapp eller fel sexualitet. Syftet var att skapa ett starkt likriktat samhälle där endast de med rätt "ras", rätt åsikter och rätt kroppar fanns kvar.

Nationen först

Nationalism

Nationalister tycker att varje land ska ta hand om sina medborgare först. Nationalister är oftast konservativa och tycker att landet ska ha en gemensam kultur med egna traditioner, utan för mycket variation eller intryck från andra länder. De är oftast tveksamma till internationella samarbeten och invandring.

Internationellt samarbete

Internationalism

Internationalister tror på samarbete mellan länder. De tror på att kommunicera med människor i andra länder och ta intryck från andra kulturer. De är oftast positiva till resande och invandring.

Rädda miljön!

Grön ideologi (ekologism)

Ekologister tycker att miljön är den viktigaste frågan. Utan en planet att bo på är andra frågor meningslösa. De vill ofta inte kalla sig höger eller vänster, men vill ställa om ekonomin så att vi köper mindre saker, återvinner mer, odlar mer lokalt och använder mindre bilar och energikrävande maskiner.